

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (kansainväliset perintöasiat)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 2 päivänä maaliskuuta 2012 lähettänyt lakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 2. OM 01.03.2012 asiassa U 84/2009 vp ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (kansainväliset perintöasiat).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- lainsäädäntöneuvos Salla Silvola, oikeusministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnot LaVL 1/2010 vp ja LaVL 20/2011 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi

Euroopan komissio on 14.10.2009 tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta (KOM(2009) 154 lopullinen).

OSA-neuvosto on 13.—14.12.2011 hyväksynyt lähes koko perintöasetuksen sisällön. Avomiksi jäivät tuolloin vain kuolinpesän hallintoa ja perittävän elinaikanaan tekemien lahjojen peräyttämistä koskevat asiakohdat. Coreper II -kokouksessa 23.2.2012 saavutettiin poliittinen

kompromissi myös näistä asiakohdista siten, että kuolinpesän hallintoa koskevasta poikkeuksesta saavutettiin sopuratkaisu ja perittävän elinaikanaan tekemien lahjojen peräyttämistä koskeva poikkeussäännös (ns. clawback-poikkeussäännös) päätettiin jättää kokonaan pois asetusehdotuksesta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto hyväksyy ehdotuksen oikeusperustan ja asetusehdotuksen sisällön. Valtioneuvosto katsoo, että asetetut neuvottelutavoitteet on riittävästi saavutettu ja asetusehdotus on kokonaisuutena tarkastellen hyväksyttävissä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kansainvälisiä perintöasioita koskevasta asetusehdotuksesta on neuvoteltu Euroopan unionissa reilut kaksi vuotta, ja neuvottelut ovat Suomen kannalta olleet eräissä kysymyksissä vaikeat. Valtioneuvosto on selvittänyt viimeksi Suomen neuvottelutavoitteiden toteutumista jatkokirjeessään 15.11.2011. Lakivaliokunta on antanut siitä lausunnon (LaVL 20/2011 vp). Tuolloin neuvotteluita ei ollut saatu päätökseen siltä osin, kuin ne koskivat perittävän ennen asetuksen voimaantuloa tekemää lainvalintaa, hiljaista prorogaatiota, kuolinpesän hallintoa tai asetuksen suhdetta pohjoismaiseen perintösopimukseen. Nyt neuvottelut on saatettu päätökseen näiltäkin osin ja tavoitteiden saavuttamista on selvitetty valtioneuvoston kirjelmässä.

Neuvotteluissa oli jo aiemmassa vaiheessa edistytty Suomen kannalta myönteiseen suuntaan siltä osin kuin kyse oli perittävän tekemän lainvalinnan ja sitä koskevan siirtymäsäännöksen soveltamisesta. Lakivaliokunta piti kuitenkin aiemmassa lausunnossaan (LaVL 20/2011 vp) kannatettavana, että perittävän tahdonautonomia otetaan tätäkin paremmin huomioon. Valiokunta on tyytyväinen siitä, että saadun selvityksen mukaan lopponeuvotteluissa on tältä osin onnistuttu.

Aiemmassa lausunnossaan lakivaliokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että asetusehdotus ei kata Suomen lainsäädännössä tunnustettua ns. hiljaista prorogaatiota, ja piti tärkeänä, että tämän tunnustamista asetusehdotuksessa pyritään vielä edistämään. Valiokunta on tyytyväinen siitä, että myös tämän pyrkimyksen osalta neuvottelutulosta saatiin parannettua.

Yksi keskeisistä neuvotteluille asetetuista tavoitteista pyrki siihen, että pesänselvitykseen ja perinnönjakoon liittyvät menettelykysymykset voitaisiin mahdollisimman laajasti ratkaista sen valtion lain mukaan, jossa pesänselvitys ja perinnönjako toimitetaan. Tavoitteena oli lisäksi, että vastuu vainajan ja kuolinpesän velasta määntyisi perittävän viimeisen asuinpaikkavaltion lain mukaan. Tavoitteiden taustalla oli se, että

Suomen kansainvälisen yksityisoikeuden säännösten mukaan Suomessa tapahtuvaan pesänselvitykseen sovelletaan näissä kysymyksissä Suomen lakia. Koska neuvottelutilanne oli vaikea, lakivaliokunta katsoi jo aiemmassa lausunnossaan, että jos edellä mainittuja ensisijaisia tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa, on Suomen kannalta olennaista, että pääsääntöön perimyksen sovellettavasta laista saadaan asianmukaiset ja riittävät poikkeukset. Saadun selvityksen mukaan pääsääntöön on nyt saatu poikkeukset, jotka turvaavat mahdollisuuden käyttää suomalaista pesänselvitysjärjestelmää ja suojata velkojien asema silloin, kun perittävän viimeinen asuinpaikka on ollut Suomi ja perittävän kuolinpesää koskevaa asiaa käsitellään suomalaisessa tuomioistuimessa. Tämä on tarpeen, jos sovellettava laki ei tarjoa velkojille riittävää suojaa. Vaikka neuvottelutulos ei täysin vastaa alkuperäisiä neuvottelutavoitteita, valiokunta toteaa kuitenkin tyytyväisenä, ettei säännös siis sulje pois sitä mahdollisuutta, että tuomioistuin voi antaa Suomessa nimitetylle pesänselvittäjälle valtuudet maksaa kuolinpesän velkoja tai realisoida kuolinpesän omaisuutta velkojen maksua varten, jos nämä toimenpiteet voidaan toteuttaa perillisten oikeuksia kunnioittaen.

Joulukuussa 2011 on neuvotteluissa komission ja muiden valtuuskuntien kanssa saavutettu ratkaisu, jonka mukaan pohjoismaisen perintösopimuksen soveltamista voidaan paitsi jatkaa myös uudistaa EU:n perintöasetuksen voimaantulon jälkeen. Lakivaliokunta pitää saavutettua neuvottelutulosta erittäin hyvänä, sillä näin voidaan varmistaa pohjoismaisen yhteistyön jatkuvuus. Se, että pohjoismaisen perintösopimuksen soveltaminen perustuu jatkossa EU:n perintöasetukseen kirjattuun poikkeussäännökseen, varmistaa suomalaisten päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon myös muissa jäsenvaltioissa. Saadun tiedon mukaan pohjoismainen asiantuntijaryhmä on jo helmikuussa 2012 koontunut valmistelemaan uudistamista ja tehnyt ehdotuksen perintösopimuksen ajanmukaistamiseksi.

Kaiken kaikkiaan lakivaliokunta pitää saavutettua neuvottelutulosta hyväksyttävänä ottaen huomioon, miten hankalia neuvottelukysymykset ovat Suomen kannalta olleet.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Anne Holmlund /kok	Kristiina Salonen /sd
vpj.	Lars Erik Gästgivers /r	Kari Tolvanen /kok
	Johanna Jurva /ps	Ari Torniainen /kesk
	Markku Mäntymaa /kok	Kaj Turunen /ps
	Aino-Kaisa Pekonen /vas	Peter Östman /kd
	Jaana Pelkonen /kok	vjäs. Raimo Piirainen /sd.
	Arto Pirttilahti /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.